

Bakgrunn for vedtak

Gubbeltåga kraftverk Sølvbekken kraftverk

Rana kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Ranakraft AS
Referanse	200705944-35 / 200705929-35
Dato	03.07.2015
Notatnummer	KSK-notat 77/2015
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Heidi Kannick

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Søknadene fra Ranakraft AS gjelder tillatelse etter vannressurslovens § 8 til bygging av Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk, og søknadene behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov. Det er også søkt etter energiloven for bygging og drift av kraftverkene, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer.

En felles kraftstasjon for de to prosjektene planlegges på kote 645. Vannvegene vil bestå av nedgravd rør i grøft på henholdsvis 1750 m og 1180 m. Fra eksisterende anleggsvei planlegges vei på ca. 50 m frem til kraftstasjon. Frem til inntaket til Gubbeltåga kraftverk planlegges en vei på ca. 1900 m og for Sølvbekken kraftverk en vei på ca. 800 m til inntaket. Middelvannføringen ved inntaket er 3,44 m³/s (Gubbeltåga) og 1,14 m³/s (Sølvbekken). Maksimal slukeevne er tilsvarende 7,50 m³/s / 2,85 m³/s, med en installert effekt på 5,5 MW/2,75 MW for de to kraftverkene. Utbyggingene vil føre til redusert vannføring i elvene. For å bøte på dette har søker planlagt å slippe en minstevannføring tilsvarende 185 l/s sommerstid i Gubbeltåga. Det er ikke planlagt slipp av minstevannføring i Sølvbekken. Søker fremla justerte planer for Gubbeltåga kraftverk på befaringsdagen, disse er lagt til grunn for NVEs vurderinger.

En utbygging etter omsøkte planer vil gi om lag 15,6 GWh/år og 7,2 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon for henholdsvis Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk. Dette er produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Rana kommune anbefaler konsesjon til både Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk på visse vilkår. **Fylkesmannen i Nordland** har fremmet innsigelse mot begge prosjektene. Innsigelsen gjelder negative virkninger på fjellrev for prosjektplanene i Gubbeltåga og Sølvbekken, mens innsigelse på tap av villmarkspregede områder kun gjelder for prosjektplanene for Gubbeltåga kraftverk. **Nordland fylkeskommune** anbefaler under visse forutsetninger at det gis konsesjon til Sølvbekken kraftverk, men fraråder at det gis konsesjon til Gubbeltåga kraftverk hovedsakelig på grunn av negative konsekvenser for villmarkspregede områder. **Saltfjellet reinbeitedistrikt** er negativ til utbygging av både Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk. De viser til at en økt utbygging av området vil føre til redusert beiteland og forstyrrelse av beitende rein. **Reindriftsforvaltningen Nordland** fraråder at det gis konsesjon til både Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk. Frarådingen begrunnes i at tiltakene sammen med kvartsutvinning i Nasafjell vil være kritisk for reindriften og kunne bidra til at et viktig område der det er sammenblanding av flere reinflokker kan falle bort som reindriftsområde. **Statkraft Energi AS** er verken for eller mot de planlagte utbyggingene, men er bekymret for eventuelle driftsproblemer for deres eksisterende bekkeinntak i Gubbeltåga. **FNF Nordland** mener det ikke kan tas beslutning om ytterligere inngrep i området før det er foretatt en utredning og vurdering av samla belastning. De kommenterer også at det bør tas hensyn til at omsøkte tiltak vil redusere landskaps- og opplevelsesverdier og medføre ytterligere tap av villmarkspregede områder. **Svaipa Sameby, Sverige** er negativ til utbyggingsplanene. De planlagte tiltakene i området til sammen vil

umuliggjøre en praktisk og velfungerende reinskjøtsel i perioden de bruker området. **Sametinget** kommenterer at det omsøkte tiltaket kan påvirke det berørte reinbeitedistriktet direkte, men ingen andre samiske interesser er etter hva Sametinget kan se identifisert. **Statens vegvesen** gjør oppmerksom på at forhold som berører riks- og fylkesveier må avklares i den videre prosessen. De har ingen merknader ut over dette. **HelgelandsKraft AS** kommenterer at det ikke er kapasitet i eksisterende 22 kV distribusjonsnett til å ta imot produksjon fra de omsøkte prosjektene.

NVE mener at en bygging av Gubbeltåga kraftverk medfører store negative virkninger som ikke kan avbøtes i tilstrekkelig grad. I en vurdering av utbyggingens bidrag på 15,6 GWh/år fornybar energiproduksjon mot negative virkninger for fjellrev og reindrift i et sammenhengende uberørt naturområde, mener NVE at fordelene ikke veier opp for skader og ulemper for allmenne og private interesser.

NVE vurderer videre at en bygging av Sølvbekken kraftverk vil være et bidrag på 7,2 GWh med fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter gitt avbøtende tiltak. Tiltaket er inngrepsnært og vil ikke påvirke naturområder med uberørt preg. Hensynet til fjellrev og reindrift er imidlertid vektlagt. En tidstilpasset anleggsfase vil redusere mulige negative virkninger for omgivelsene. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført, mener NVE at de negative virkningene for allmenne og private interesser er akseptable ved bygging av Sølvbekken kraftverk.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Gubbeltåga kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er derfor ikke oppfylt for dette kraftverket og NVE avslår denne søknaden.

Samtidig mener NVE at fordelene av omsøkte Sølvbekken kraftverk er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Ranakraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Sølvbekken kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Fylkesmannen har fremmet innsigelse til Sølvbekken og Gubbeltåga kraftverk. Dersom ikke innsigelsen trekkes i løpet av klagefristen vil saken sendes til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse.

Innhold

Sammendrag.....	1
Søknad.....	3
Høring og distriktsbehandling.....	8
NVEs vurdering.....	13
NVEs konklusjon.....	22
Forholdet til annet lovverk.....	23
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven.....	25
Øvrige forhold.....	27
Vedlegg.....	28

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Ranakraft AS, datert 14.05.2013:

”Ranakraft har utarbeidet planer for bygging av Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk. Det søkes herved om å få utnytte vannfallet i Gubbeltåga og Sølvbekken i Rana kommune i Nordland fylke, og det søkes om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk hovedsakelig i samsvar med fremlagte planer.

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- å installere inntil to generatorer med samlet ytelse inntil 5500 kVA i Gubbeltåga kraftverk med nødvendige elektriske anlegg.
- bygging og drift av Gubbeltåga kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning. Vi ber om en snarest mulig behandling av søknaden.”

Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Gubbeltåga	Sølvbekken
Nedbørfelt	km ²	115,4	31,1
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	108,6	36,1
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	29,9	36,8
Middelvannføring	l/s	3440	1140
Alminnelig lavvannføring	l/s	185	81
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	441	147
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	56	19

KRAFTVERK

Inntak	moh.	740	762
Avløp	moh.	645	645
Lengde på berørt elvestrekning	m	1900	1180
Brutto fallhøyde	m	95	117
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,22	0,26
Slukeevne, maks	l/s	7500	2850
Minste driftsvannføring	l/s	500	190
Tilløpsrør, diameter	mm	1,7 – 1,5	1100-1000
Tunnel, tverrsnitt	m ²		
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1750	1180
Installert effekt, maks	MW	5,5	2,75
Brukstid	timer	2844	2607

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	3	1,3
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	12,6	5,9
Produksjon, årlig middel	GWh	15,6	7,2

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	66,7	29,7
Utbyggingspris	kr/kWh	4,27	4,14

GUBBELTÅGA KRAFTVERK OG SØLVBEBKEN KRAFTVERK, elektriske anlegg

GENERATOR		Gubbeltåga	Sølvbekken
Ytelse	kVA	5500	2750
Spenning	kV	6,6	6,6
TRANSFORMATOR			
Ytelse	MVA	6,1	3
Omsetning	kV/kV	6,6/22	6,6/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)			
Lengde	m	23,5	23,5
Nominell spenning	kV	22	22
		Luftlinje el. jordkabel	

Om søker

Grunneieren Statskog SF har inngått en fall-leieavtale med Ranakraft AS, der Ranakraft har tillatelse til å søke om konsesjon for å bygge ut fallene. Ranakraft AS er et holdingselskap, med formål å investere i selskaper som driver med produksjon og salg av elektrisk kraft. Hvis konsesjon blir gitt, vil Ranakraft stifte et selskap som står som eier av kraftverkene. Selskapet vil bli eid av Ranakraft sammen med interesserte investorer. Konsesjonene vil da bli overført til dette selskapet.

Beskrivelse av området

Tiltaksområdet ligger 70 km nord for Mo i Rana kommune. Utbyggingsplanene gjelder Randalselva (Goabdesjåhkå) samt Sølvbekken som er en sideelv til Randalselva. Randalselva vil, her som i søknaden, omtales som Gubbeltåga, da dette er det gamle navnet på vassdraget og navn på omsøkt prosjekt.

Gubbeltåga renner fra Sverige, og har nesten 90 % av nedslagfeltet på svensk side av grensen. Sølvbekken renner fra Sølvvatnet som også har sitt nedslagfelt på svensk side, og har sitt utløp i Gubbeltåga, ca. 200 meter oppstrøms bekkeinntaket til Rana kraftverk.

Prosjektene ligger i Saltfjellet i landskapsregion *Høgfjellet*.

Teknisk plan

Reguleringer og overføringer

Det er ikke planlagt reguleringer eller overføringer for disse prosjektene.

Inntak

Inntaket i Gubbeltåga planlegges på ca. kote 740. Omkring 500 meter oppstrøms inntaket deler elva seg i to løp, der det vestre løpet er elvas hovedløp, mens det østre løp fungerer som flomløp. Etter justerte planer foreslår søker at planlagt terskel/kanalisering oppstrøms elvas østre løp tas ut av

planene, og at dette vannet i stedet tas inn ved at det bygges et sideinntak med pumpe i østre løp som fører vannet over til vestre løp.

Inntaket i Sølvbekken er planlagt på ca. kote 762, med betongterskel i eksisterende elveløp som vil lede vannet til inntaket som blir liggende på nordsiden av elva. Terskelhøyden blir ca. 0,5 – 1 meter med lengde ca. 20 meter. Det eksisterer her små demninger som endrer bekkens løp grunnet eksisterende kraftutbygginger i området.

Vannvei

Vannvegene i Gubbeltåga og Sølvbekken vil bestå av nedgravd rør i grøft. Rørets lengde i Gubbeltåga blir ca. 1750 meter. Berørt elvestrekning vil imidlertid reduseres fra 2,65 km til 1,9 km etter justerte planer. Rørlengden i Sølvbekken blir ca. 1180 meter.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen bygges i dagen like ved eksisterende adkomstvei og nært Statkrafts bekkeinntak i Gubbeltåga. Kraftstasjonen blir liggende på nordøstlig side av elva, og bygges i tre som bindingsverksbygg. Total effekt med slukeevne er planlagt med henholdsvis 5 MW og 7,5 m³/s for Gubbeltåga kraftverk og 2,7 MW og 2,85 m³/s for Sølvbekken kraftverk. Det planlegges felles kraftstasjon for de to byggeprosjektene, med 2 stk. francis turbiner med fordelt slukeevne og ytelse på 1/3 og 2/3.

Nettilknytning

I følge områdekonsesjonær, HelgelandsKraft AS, er det ikke kapasitet i eksisterende 22 kV distribusjonsnett til å ta imot produksjon fra Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk.

Ranakraft har i sin søknad lagt ved «Nettanalyse – tilknytning av kraftverk i øvre Dunderlandsdal», som er utarbeidet av Norconsult på oppdrag fra utbyggere og netteiere i området. Analysen viser foretrukne alternativ for tilknytning av kraftverk i aktuelle område. HelgelandsKraft vurderer at konklusjonen i rapporten er aktuell.

I forbindelse med høringen har HelgelandsKraft i brev datert 04.06.2013, bedt Mo Industripark (MIP) som eier av 132 kV linjen i området, om å se på muligheten for tilknytning av planlagte kraftverk til deres nett. HelgelandsKrafts vurdering er at en ev. tilknytning til distribusjonsnettet ikke er samfunnsmessig rasjonelt og at det for dette tilfellet er MIP som har tilknytningsplikten. MIP svarer i brev av 16.09.2013 at en ev. videreføring av 132 kV linje fra Ørtfjell vil avhenge av om andre kraftanlegg i området også realiseres.

Veier

Det er i dag ca. 8 km permanent anleggsvei fra E6 frem til eksisterende vanninntak i Gubbeltåga. Endelig avtale om bruk av veien vil bli inngått med Statkraft før en eventuell utbygging.

Som adkomstvei til kraftstasjon planlegges å bygge en ny vei fra eksisterende anleggsvei. Lengden på denne veien blir ca. 50 meter.

For adkomst til inntaket i Gubbeltåga planlegges det å bygge en vei langs rørtraseen. Nedre del planlegges med kryssing av Gubbeltåga nedenfor eksisterende bekkeinntak og blir liggende på sørvestlig side, ev. nedgraderes veien til kjøresterkt terreng/sti, for å komme frem med et lettere kjøretøy i forbindelse med drift av inntaket. Det er således nødvendig å bygge garasje.

Som adkomstvei til inntaket i Sølvbekken planlegges å bygge en vei med avkjørsel fra eksisterende anleggsvei ca. ved kote 720 i vestlig retning mot inntaket. Lengden på veien blir ca. 800 m, med en høydeforskjell like i overkant av 40 m. Veien kan ved anleggsslutt ev. nedgraderes til «kjøresterkt» terreng/sti der man kan komme frem med et lettere kjøretøy.

Massetak og deponi

Alle grøftemassene forutsettes tilbakeført ved igjenfylling/overfylling av rør. Eventuelle overskuddsmasser vil bli brukt til overfylling av røret og til veibygging. Dersom det viser seg å bli behov for massedeponi, planlegges det å bruke eksisterende massedeponi fra tidligere tunnelbygging.

Arealbruk

Gubbeltåga

<i>Inngrep</i>	<i>Mildertidig arealbehov (daa)</i>	<i>Permanent arealbehov (daa)</i>
<i>Inntaksområde</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Rørgate/tunnel (vannv)</i>	<i>4</i>	<i>44</i>
<i>Riggområdet og sedimenteringsbasseng</i>		
<i>Veier</i>		<i>20</i>
<i>Kraftstasjonsområde</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>Massetak/deponi</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Nettilknytning</i>		<i>118</i>

Sølvbekken

<i>Inngrep</i>	<i>Mildertidig arealbehov (daa)</i>	<i>Permanent arealbehov (daa)</i>
<i>Inntaksområde</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Rørgate/tunnel (vannv)</i>		<i>44</i>
<i>Riggområdet og sedimenteringsbasseng</i>	<i>2</i>	
<i>Veier</i>		<i>20</i>
<i>Kraftstasjonsområde</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>Massetak/deponi</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Nettilknytning</i>		<i>118</i>

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Prosjektområdet er i kommuneplanens arealdel definert som LNF-sone 1.

Rana kommunes småkraftrapport

Rana kommune har fått utarbeidet en småkraftrapport som gir en samlet oversikt over småkraftpotensialet i kommunen, og berørt område er ikke vurdert. Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk ligger imidlertid i delområde 33, som har fått middels verdi og middels konfliktnivå. Øvre del av feltet ligger innenfor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Regional plan om små vannkraftverk

Fylkestinget i Nordland har utarbeidet *Regional plan om små vannkraftverk*. Randalselva er ikke nevnt i denne planen.

Etter føringene i denne planen konkluderer fylkeskommunen i Nordland i sin høringsuttalelse at Gubbeltåga kraftverk tilhører småkraftplanenes prioriteringsnivå: *Prioriterte med strenge betingelser* og at Sølvbekken kraftverk tilhører prioriteringsnivå: *Prioriterte med betingelser*.

Samlet plan (SP)

Prosjektene er planlagt med en installasjon under 10 MW, og skal ikke vurderes i Samlet Plan.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke foreslått tatt inn i verneplan for vassdrag.

Nasjonale laksevassdrag

Gubbeltåga har sitt utløp i Ranaelva som er et nasjonalt laksevassdrag, men elva er nå tørrlagt nedstrøms Statkrafts tunnelinntak.

Forvaltningsplan for vannregion Nordland

Forvaltningsplanen for vannregion Nordland er en samlet og bearbeidet oversikt over tilstanden i vassdrag, grunnvann og kystvann i forbindelse med EUs Vanndirektiv. Planen er vedtatt av fylkestinget i Ft. Sak 118/09 den 29. september 2009 som regional plan. I Nordland er Vannområde Ranfjorden med tilhørende nedbørfelt (inkludert Gubbeltåga) valgt ut som pilotområde; området hvor arbeidet med gjennomføring av EUs vanndirektiv og vannforskriften startes opp. Gubbeltåga er ikke nevnt i *Tiltaksområde for vannområde Ranfjorden*.

Øvrige planer

Elkem planlegger å bruke kvartsforekomsten på Nasafjellet i Rana for produksjon av silisiumprodukter ved Elkem Salten i Sørfold. Uthenting av kvarts vil ifølge Elkems utredninger ha moderate miljøeffekter. Nasafjell, som ligger nord-øst i Rana kommune mellom E6 og svenskegrensa, regnes for å være et av Nord-Europas største og viktigste gangkvartsfelter. Elkem Salten ønsker å bruke denne forekomsten for å sikre nær tilgang av råstoffer til sin produksjon. Avstanden mellom Elkems planlagte dagbrudd for kvarts og berørt område i forbindelse med kraftverket er om lag 6,5 km.

Etter tlf. til Elkem Salten, 15.06.2015, får NVE opplyst at kommunestyret i Rana kommune ga et positivt vedtak til kvartsuttak i Nasafjell i november 2014, men at saken er til videre behandling da Fylkesmannen i Nordland har fremmet innsigelse grunnet konsekvensene for reindrift og miljø.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 01.10.2013 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen, Statkraft, Statskog, Reindriftsforvaltningen i Nordland, Saltfjellet reinbeitedistrikt, Rana turistforening og NJFF. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av saksbehandler. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Rana kommune har i e-post av 16.08.2013 gitt følgende uttalelse:

Fra kommunens side kan en utbygging som omsøkt kunne anbefales – og da spesielt lagt til grunn de inngrep som allerede er foretatt i området. Selv med utgangspunkt i områdets historikk er vår vurdering at virkningene av nye inngrep ønskes redusert så mye som mulig. Derfor foreslås det at evt. konsesjonsvilkår fastsettes minstevannføring i begge berørte elveløp. Videre skal rørgatene (vannvei) graves ned evt. tildekkes (for så vidt slik som omsøkt). Anleggsveiene fra kraftstasjon til vanninntakene skal fjernes etter endt anleggsvirksomhet i tråd med generell bestemmelse i gjeldende kommuneplan.

Fylkesmannen i Nordland fremmer i brev av 23.08.2013 innsigelse til søknad om Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk med bakgrunn i de negative virkningene utbyggingene vil kunne få på fjellreven som er en kritisk truet (CR) art i Skandinavia. For søknad om Gubbeltåga kraftverk gjelder innsigelsen også reduksjon i inngrepsfrie naturområder (INON).

Fylkesmannen opplyser om at Saltfjellet er et av kjerneområdene for fjellrev i Norge, og at det i Norge og Sverige brukes betydelige ressurser for å bevare og styrke bestandene. På Saltfjellet og videre sørover i Rana kommune mot Kaldvatnet er det gjort tiltak i form av utsetting av fjellrev, etablering av foringsautomater og kunstige hi. Dette, i kombinasjon med gode smågnagerår, har ført til at bestanden har økt.

Det er registrert fire hilokaliteter for fjellrev innenfor en radius på 2,5 – 4 km fra det aktuelle utbyggingsområdet, og i 2011 ble det registrert yngling i to av hiene. Fjellreven er spesielt sårbar for forstyrrelser i parringstida og yngleperioden (mars-juli), og forstyrrelser i denne tida kan medføre at den ikke vil yngle i det aktuelle området. Det nevnes også at menneskelig aktivitet kan resultere i etablering av rødrev lengere til fjells enn tidligere, og at denne kan utkonkurrere fjellreven.

Fylkesmannen fremmer også innsigelse til Gubbeltåga kraftverk grunnet en stor reduksjon av villmarksprega naturområder. Det presiseres at Nordland har mistet 701 km² villmarksprega områder i perioden 1998 – 2003, samtidig som fylket mistet 978 km² inngrepsfrie naturområder totalt sett. Videre nevnes stortingsmeldinger der det kommer frem at det er et miljøpolitisk mål å sikre store, sammenhengende naturområder uten tekniske inngrep.

Det vises avslutningsvis til *Retningslinjer i regional plan om små vannkraftverk i Nordland*:

I henhold til tematiske retningslinjer (kap. 2.2) i regional plan om små vannkraftverk i Nordland skal ikke utbygginger av små vannkraftverk tillates dersom det er fare for at prioriterte arter eller rødlistede arter i kategoriene sårbar (VU), sterkt truet (EN) og kritisk truet (CR), blir skadelidende. I forhold til inngrepsfrie områder (INON) sier retningslinjene at utbygging av små vannkraftverk som medfører betydelig reduksjon i villmarkspregede områder, ikke skal tillates.

Nordland fylkeskommune v/ Fylkesrådet har i e-post av 28.08.2014 gitt følgende uttalelse:

1. *Med bakgrunn i Regional plan om små vannkraftverk i Nordland, anbefaler fylkesrådet at det blir gitt konsesjon for bygging av Sølvbekken kraftverk, dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke får negative konsekvenser for rødlistede arter, og at de negative konsekvensene for reindrift minimeres. Fylkesrådet ber om at tiltakets konsekvenser for fjellrev utredes nærmere, og at det dokumenteres at tiltaket ikke medfører negative konsekvenser for fjellrev, før det kan gis konsesjon.*
2. *Fylkesrådet fraråder NVE å gi konsesjon til bygging av Gubbeltåga kraftverk. Fylkesrådet vil på nytt vurdere om Gubbeltåga kraftverk kan anbefales dersom tiltaket tilpasses slik at negative konsekvenser for miljø og reindrift minimeres. Det må i så fall utredes og dokumenteres at tiltaket ikke medfører negative konsekvenser for fjellrev.*
3. *Dersom det blir gitt tillatelse til de omsøkte tiltak, ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldsloven §§ 8-12, og med Vannforskriftens § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:*
 - a. *Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.*
 - b. *Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.*
 - c. *Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur. Kraftledning bør vurderes lagt i grøft langs med vei. I et alpint landskap, bør alternativer til sprengt grøft vurderes.*
 - d. *Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.*
4. *Fylkesrådet ber NVE om å følge opp § 14 i vannforskriften.*

Saltfjellet reinbeitedistrikt går i brev av 16.08.2013 imot at det foretas nye inngrep og forstyrrelser innenfor deres reinbeiteområde. Det opplyses om at området i hovedsak brukes som høst, vinter og vår-vinterbeite, og som parringsområde. Området er også trekk- og flyttevei til og fra Saltfjellet, Andfjellet/Virvassdalen.

Reinbeitedistriktet mener at en eventuell utbygging vil føre til redusert beiteland, og at forstyrrelsene generelt vil forverre levevilkårene til reinen og overlevelse blant kalvene. I tillegg vil en lettere tilgjengelighet til området vinterstid vil føre til at flere folk ferdes der.

De viser til forskning som sier at rein har en unnnvikelsesadferd på 2-5 km fra inngrep. Ytterligere forstyrrelser antas derfor å medføre at flokken vil trekke vestover, og dermed gi flere påkjørsler av rein på vei og jernbane, dårligere forhold og sammenblanding med svensk rein.

Etter befaringen mottok NVE ytterligere innspill fra reinbeitedistriktet i e-post av 10.10.2013. Det presiseres at området rundt Sølvbekken er et rikt og frodig beiteland, og at det ved en ev. utbygging ville være avbøtende å legge rørgata i tunnel. En ev. utbygging av Gubbeltåga kraftverk vil gi store negative ringvirkninger for distriktet i form av utgifter ved flere påkjørsler, sammenblandinger av rein og dårligere beite. Reinbeitedistriktet ber videre om at inngrepene i området ses i sammenheng og at det vises respekt for dere næringsutøvelse.

Reindriftsforvaltningen Nordland oppsummerer følgende i brev av 23.07.2014:

Reindriftsforvaltningen fraråder at det gis konsesjon for Gubbeltåga og Sølvbekken kraftverker. Fraråding er begrunnet i at disse tiltakene sammen med kvartsutvinning i Nasaffjell vil være svært kritisk for reindriften og i verste fall bidra til at et relativt stort og svært viktig område vil falle bort som reinbeiteområde. Videre er det svært uheldig med forstyrrelser i områder hvor sammenblandinger av flere ulike reinflokker kan bli en stor utfordring.

Dersom de omsøkte tiltakene mot fraråding skulle få konsesjon anmoder Reindriftsforvaltningen på det sterkeste at konsesjonen forutsetter at uttak av kvarts i Nasaffjell ikke blir en realitet.

Statkraft Energi AS har i brev av 16.08.2016 kommentert følgende:

For Statkraft er det svært viktig at det omsøkte tiltaket ikke medfører driftsproblemer for vårt eksisterende bekkeinntak i Gubbeltåga. Herunder nevnes bl.a.; lengst mulig avstand til vårt inntak, vanntap som følge av tiltaket må forhindres, økt sediment-/massetransport med elvevannet må forhindres/minimaliseres, forurensning må ikke forekomme.

Vi forutsetter at det etableres en avtale mellom konsesjonssøker og Statkraft for å regulere alle praktiske forhold knyttet til bl.a. vei- og arealbruk.

FNF Nordland kommenterer følgende i e-post av 21.08.2013:

FNF Nordland mener en grundig vurdering av samla belastning er sentralt i konsesjonsspørsmålet for de omsøkte tiltakene i Gubbeltåga og Sølvbekken. Det er flere eksisterende inngrep i området og flere andre inngrep er i planleggingsfasen. Arealbruken vil øke enda mer dersom de omsøkte tiltakene skulle realiseres. Det må videre tas hensyn til store kraftoverskuddet i regionen og at Rana kommunes vassdragsnatur allerede er sterkt belastet med vannkraftutbygginger.

Det vil i enkelte tilfeller være bedre å utnytte allerede utbygde vassdrag til kraftproduksjon fremfor å gå inn i nye, inngrepsfrie vassdrag og områder. Men det forutsetter en grundig utredning og vurdering av den samlede belastningen på naturmangfold, landskap, friluftsliv og reindrift. FNF Nordland kan ikke se at utbygger har gjort en utredning av samla belastning for disse temaene slik naturmangfoldloven forutsetter. Naturmangfoldloven er slik å forstå at dersom det er gjort et inngrep som forringer disse verdiene, så skal en være svært varsom med nye inngrep. Tidligere inngrep og fremtidige planer om inngrep skal også legges til grunn.

FNF Nordland mener det ikke kan tas beslutning om ytterligere inngrep i området før det er foretatt en utredning og vurdering av samla belastning. Det bør også tas hensyn til at omsøkte tiltak vil reduserer landskaps- og opplevelsesverdier og medfører ytterligere tap av villmarkspregede områder.

Svaipa Sameby har i brev av 08.08.2014 kommentert følgende:

Det berørda området har också 2 st svenska samebyar, Svaipa och Grans sameby betesrätt, med ca. 20-tal renskötsselföretag. Detta regleras av den svensk- norska renbeteskonventionen. Samebyarna från Sverige brukar området från maj- november månad, då man flyttar renama österut för renskiljningar.

Denna etablering av dessa två kraftverk i Randalen och det planerade kvartsbrottet Nasa, får till följd att området på norsk sida kraftigt begränsas och omöjliggör en praktisk och väl fungerande renskötsel.

Svaipa sameby har i området, en renvaktarstuga i Randalen, 5-600 m från E6, kalvmärkningsgärde vid Silbojaure, renvaktarstuga ca. 2 km nordost Silbojaure.

Vid varma somrar med västliga vindar, söker sig mycket ren från Svaipa och Gran til detta område. Med dessa arealinskränkningar och betesbortfall, befarar vi att detta medför bl.a. ökade sammanblandning av ren till andra samebyar i Sverige och renbetesdistrikt i Norge. Ökad bevakning, som medför ökade kostnader. Långvarigt upparbetade relation och samarbete mellan renägarna raseras.

Renarnas naturliga vandringsvägar skärs av. Om dessa farhågor besannas, kan svensk rendrift fortsättningsvis garanteras betesland på norsk sida, som är sammanhängande och ej skärs av olika intrång, med alla kummulative effekter som följd.

Sametinget uttaler følgende i brev av 16.08.2013:

Undersøkelsesplikten i henhold til § 9 i Lov kulturminneloven kan ikke regnes som oppfylt for det omsøkte tiltaket. Sametinget må derfor foreta en befaring før endelig uttalelse kan gis. Tiltaket kan ikke iverksettes før vår endelige uttalelse foreligger.

Når det gjelder øvrige samiske interesser ser Sametinget at det omsøkte tiltaket kan påvirke det berørte reinbeitedistriktet direkte. Ingen andre samiske interesser er etter det vi kan se identifisert.

På bakgrunn av at det berørte reinbeitedistriktet kan påvirkes direkte, ber Sametinget om at NVE som en statlig myndighet avklarer med direkte berørte samiske interesser, dvs. Saltfjellet reinbeitedistrikt, om behovet for konsultasjoner (jf. ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 og "Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, pkt. 9).

Dersom det gjennomføres konsultasjoner skal siktemålet være at direkte berørt reinbeitedistrikt på forhånd og på et fritt grunnlag gir sitt informerte samtykke til planene. De berørte kan samtykke i forslaget, og samtidig stille vilkår for iverksettelsen av planene og den videre utvikling av tiltaket som må oppfylles for at de berørte kan anses for å ha samtykket. Dersom det ikke foreligger samtykke fra berørte samiske interesser, skal nytteverdien av tiltaket vurderes mot de ulemper tiltaket har som materielt grunnlag for samisk kultur.

Sametinget forutsetter videre at konsekvensene for reindriften i området blir mer grundig utredet før spørsmålet om konsesjon blir avgjort, samt at ansvarlige myndigheter ser til at tiltakshaver ikke gjennomfører planene før det er avtalt en rettferdig kompensasjon og en rimelig erstatning for alle tap direkte berørt reinbeitedistrikt måtte ha som følge av tiltaket.

Sametinget har ikke behov for egne konsultasjoner etter kgl. res av 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget samt avtale mellom Sametinget og NVE av 31.03.2009 for den ovennevnte konsesjonssøknaden.

Statens vegvesen sier følgende i brev av 10.07.2013:

Våre interesser i denne type saker knytter seg til forhold som berører riks- og fylkesveier. På generelt grunnlag gjør vi oppmerksom på at følgende forhold må avklares i den videre prosessen:

- *Avkjørselsforhold (nye avkjørsler eller endret bruk av eksisterende avkjørsler) må avklares i reguleringsplan eller omsøkes i egen søknad. Avkjørselen skal bygges og vedlikeholdes etter våre retningslinjer.*
- *Byggegrenser langs riks- eller fylkesvegnettet må avklares i reguleringsplan eller det må søkes om dispensasjon fra veglovens byggegrense langs offentlig veg i egen søknad dersom det blir aktuelt.*

HelgelandsKraft AS kommenterer i e-post av 25.06.2013 at det ikke er kapasitet i eksisterende 22 kV distribusjonsnett til å ta imot produksjon fra omsøkte kraftverk. HelgelandsKraft vurderer videre at konklusjonen fra rapport om nettanalyse vedlagt søknaden er aktuell. De viser videre til brev sendt Mo Industripark vedr. mulighet for å tilknytte planlagte kraftverk til deres nett.

Søker har kommentert uttalelsene i e-post av 20.02.2014

Kun tiltakshavers oppsummerende sluttkommentarer er sitert. Dokumentet i sin helhet er å finne på sakenes nettsider.

Ut fra de undersøkelser som er utført i influensområdet fra to forskjellige biologer, mener tiltakshaver at sjansene for å finne sjeldne / sårbare arter som blir negativt påvirket bør anses å være relativt små. Vi sitter igjen med temaene reindrift, fjellrev og INON som til en viss grad blir negativt påvirket. Men ut fra de avbøtende tiltakene som er foreslått for reindrift og fjellrev, samt at tiltakshaver er innforstått med å gi økonomisk kompensasjon til reindriverne for de ulemper utbyggingen vil medføre, mener tiltakshaver at fordelene ved tiltaket overstiger ulempene slik at konsesjon bør innvilges til begge omsøkte prosjekter.

Når det gjelder temaet INON er imidlertid tiltakshaver sterkt kritisk til vektleggingen av de endimensjonale og avstandsbaserte kriterier som Fylkesmannen og Fylkesrådet baserer sin argumentasjon på. Tiltakshaver mener det må legges vekt på inngrepets faktiske påvirkning på omgivelsene. Svært begrenset innsyn fra de INON-berørte villmarkspregede områdene samt stor avstand (7 – 8 km i luftlinje) fra planområdet til nasjonalparkgrensen, gjør at temaet ikke bør tillegges særlig stor vekt. For øvrige temaer er konsekvensene relative ubetydelige.

Tiltakshaver har siden 2005 jobbet med utvikling av prosjektene i Sølvbekken kraftverk og Gubbeltåga kraftverk. Rana kommune ble i tidlig fase orientert om planene og utbygger føler at samarbeidet med kommunen har vært meget bra. Kraftverkene vil produsere og omsette ca. 22,8 GWh ny fornybar kraft årlig og få tilsvarende inntekter tilbake. Tiltaket er ønsket av

regjerende myndigheter som sterkt har oppfordret til nettopp å utvikle og bygge slike kraftverk. Det vil bli lagt ned rundt 100 – 120 millioner kroner i investeringer og en slik utbygging vil gi betydelige positive ringvirkninger for lokalsamfunnet spesielt i utbyggingsfasen, men også i driftsfasen. Kraftverkene vil bli eid av lokale og eksterne investorer samt Ranakraft AS som har 100 % lokalt eierskap, noe som styrker næringsgrunnlaget og bosettingen i Rana kommune.

Tiltakshaver er av den klare oppfatning at fordelene ved tiltaket klart overstiger ulempene og at det bør kunne gis konsesjon for å gjennomføre planene i hovedsak som omsøkt. Vi er glade for at prosjektplanene ikke har fått større negative kommentarer, og de ulike høringsuttalelsen er forsøkt tilfredsstilt i størst mulig grad.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Gubbeltåga kraftverk utnytter et nedbørfelt på 115,4 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 3,44 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,4 %, og nedbørfeltet har en brendel på 0,5 %. Det er karakteristisk vår- og sommerflomsesong, og lav vintervannføring. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 441 og 56 l/s for Gubbeltåga kraftverk. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 185 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 7,50 m³/s og minste driftsvannføring 0,500 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannsføring på 185 l/s i en forkortet sommersesong fra 01.06 til 30.09. Ifølge søknaden vil dette medføre at rundt 60 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon. Mesteparten av nedslagsfeltet ligger i Sverige (88 %).

Kraftverket vil med en maksimal slukeevne tilsvarende 218 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 185 l/s, gi en restvannføring på ca. 1376 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Flomsituasjonen vår og sommer vil bli dempet tilsvarende kraftverkets slukeevne, mens de største flommene vil i mindre grad bli påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 51 dager i et middels vått år. I 123 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 80 l/s ved kraftstasjonen.

Sølvbekken kraftverk utnytter nedbørfelt på 31,1 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 1,14 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 2,6 %, og nedbørfeltet har ingen breer. Det er karakteristisk vår- og sommerflomsesong og lav vintervannføring. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 147 og 19 l/s for dette kraftverket. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 81 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 2,85 m³/s og minste driftsvannføring 0,190 m³/s. For Sølvbekken kraftverk er det ikke foreslått noen minstevannføring, da det i søknaden ikke er vurdert å bidra positivt i en miljømessig helhetsvurdering.

Kraftverket vil ha en maksimal slukeevne tilsvarende 202 % av middelvannføringen, og uten pålegg om minstevannføring vil det gi en restvannføring på ca. 738 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Flomsituasjonen vår og sommer vil bli dempet tilsvarende kraftverkets slukeevne, mens de største flommene vil i mindre grad bli påvirket av utbyggingen. Dette vil medføre at erosjonen i Sølvbekken forventes å bli svakt redusert. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 45 dager i et middels vått år. I 136 dager vil vannføringen være under summen av minste

driftsvannføring og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 16 l/s ved kraftstasjonen. Det er ikke foreslått slipp av minstevannføring i dette prosjektet.

NVE har ikke kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være heftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

NVE mener at omsøkt slukeevne i prosjektene ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

Gubbeltåga kraftverk: Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon til ca. 15,6 GWh fordelt på 3 GWh vinterproduksjon og 12,6 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 66,7 mill.kr. Dette gir en utbyggingspris på 4,27 kr/kWh.

Sølvbekken kraftverk: Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon til ca. 7,2 GWh fordelt på 1,3 GWh vinterproduksjon og 5,9 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 29,7 mill.kr. Dette gir en utbyggingspris på 7,14 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Vi minner om at det er søkers ansvar å vurdere om prosjektet er bedriftsøkonomisk lønnsomt.

Naturmangfold

Naturtyper

I følge biologisk mangfoldrapport, utarbeidet av Allskog AS, er det stor variasjon når det gjelder vegetasjonstyper og plantearter på de befarte strekningene langs Gubbeltåga og Sølvbekken.

I Gubbeltåga ligger mesteparten av berørt område over den klimatiske skoggrensen, der tørr rabbevegetasjon er dominerende. Der er det fjellgrunnen med rene gneisbergarter som gir opphav til den lite næringskrevende vegetasjonen.

Fjellvegetasjonen i Sølvbekken beskrives som artsrik på den berørte strekningen. Vegetasjonen har innslag av plantearter som krever baserik grunn. Øvre del har innslag av tørr rabbevegetasjon med krekling og dvergbjørk som dominerende arter, og frodige fuktsøkk med rik viervegetasjon er godt representert på tilnærmet hele strekningen.

Naturmangfoldrapporten konkluderer med at det ikke finnes noen informasjon om viktige naturtyper i de to omsøkte prosjektområdene. For Sølvbekken opplyses det imidlertid om at det er registrert noen kalkkrevende plantearter som indikerer at naturtypen «Kalkrike områder i fjellet» kan være representert.

Arter

Det fremgår av biologisk mangfoldrapport at det i de to omsøkte prosjektområdene ikke ble gjort observasjoner som tilsier at det er spesielt viktig for kravfulle/sjeldne fuglearter. Det ble imidlertid observert noen få årsunger av blåstrupe, og i alt 15 fuglearter, hvorav de mest sjeldne artene var en dvergfalk, en tårnfalk og en juvenil duetrost. Ingen direkte vanntilknyttede arter ble observert. Det vises imidlertid til søk i Norsk Hekkefuglatlas, der det fremkommer at det i to områder, henholdsvis 1

km og 1-1,5 km fra planlagt inntak i Gubbeltåga er registrert flere fuglearter med status hekking eller mulig hekking. Av disse er bergand og svartand rødlistet. Det er fra Fylkesmannen informert om snøugle-, jaktfalk og kongeørnlokaliteter innenfor 6 km fra planlagt kraftstasjonsområde til de to prosjektene. Det opplyses videre at både Gubbeltåga og Sølvbekken skal være potensielle leveområder for fossefall.

Fylkesmannen i Nordland går imot en utbygging av begge kraftverkene, og har fremmet innsigelse til begge prosjektene på grunnlag av virkninger for fjellrev. FNF kommenterer at det må vurderes om kunnskapsgrunnlaget om fjellrev er tilstrekkelig. Fylkeskommunen anbefaler kun konsesjon til Sølvbekken kraftverk, med det forbehold om at det ikke får negative konsekvenser for rødlistearter. De ber om at tiltakets konsekvenser for fjellrev utredes nærmere, og at det dokumenteres at tiltaket ikke medfører negative konsekvenser.

I konsesjonssøknadens miljørapport vurderes de to utbyggingene samlet sett å få middels til små virkninger på det biologiske mangfoldet, med forbehold om fjellrevens situasjon i området.

I etterkant av befaringen har søker innhentet ny rapport fra Ecofact, datert 29.10.2013, som vurderer tiltakenes potensielle konflikt med yngle- og leveområder for fjellreven og reindrifta.

Det er klart at utbyggingene i Sølvbekken og Gubbeltåga har en potensiell konflikt med yngle og leveområder for fjellrev samt reindrifta som foregår i området.

Det er fjellrevhi i influensområdet i en distanse ca. 2-4 km fra influensområdet. Konflikten med fjellrev ligner mye på konflikten med reindrift, og går i hovedsak ut på forstyrrelser i anleggsperioden og etterpå. Fjellreven kan yngle i området som ligger nær influensområdet, og dette kan være en svært uheldig konflikt i anleggsperioden. Nå er det imidlertid slik at fjellreven stort sett kun yngler i smånagerår, og den kan velge mellom en rekke lokaliteter. Det er derfor mulig å legge anleggsperioden til år der fjellreven ikke yngler i dette området. Biologer kan på forhånd vurdere sannsynligheten for at en får smånagerår og også avklare hvorvidt det er eller ikke er yngling i de forskjellige hiene. I år der fjellreven yngler bør området få ligge urørt mellom mars og august. Det er derfor nesten umulig å gjøre anleggsarbeid i slike år uten å få en stor konflikt enten med fjellrev eller reindrifta som bruker området om høsten.

Ellers vil fjerning og revegetering av alle inngrep og tilbakeføring av anleggsvei til kjøresterkt terreng være et viktig avbøtende tiltak også i forhold til fjellrev. Det er et klart poeng at tilgjengeligheten for mennesker i influensområdet ikke blir bedre enn det den er i dag.

Når det gjelder endring av konkurranseforholdet mellom rødrev og fjellrev i området så har dette blitt kommentert i innsigelse fra Fylkesmannen i Nordland. Det er klart at regulering av større og større arealer til boligformål, industri og annen infrastruktur har økt livsgrunnlaget for rødrev og gjort at den har tatt i bruk større arealer og fortrenget fjellrev. Det er imidlertid vanskelig å se at rødreven skal få et konkurransefortrinn akkurat i dette i dette lokale området på grunn av tiltaket. Dette er et mer regionalt fenomen der den økende mengde rødrev fortrenger fjellrev på en bredere front. Også fjellrev kan nyttegjøre seg av mat i søppel på liknende vis som rødreven.

NVE konstaterer at det er et nasjonalt mål å øke bestanden av fjellrev, og legger til grunn at Saltfjellet er et egnet leveområde for arten. NVE har vært i kontakt med Statens Naturoppsyn Nordland (SNO) og Miljødirektoratet som opplyser at det i tilknytning til Gubbeltåga er ett kjent fjellrevhi, som ligger langs selve vassdraget – nokså langt øst mot riksgrensa. Her har det vært flere ynglinger de siste årene,

med registrerte kull i 2005, 2008 og 2011. Hiet ligger ca. 5 km fra bekkeinntak i Rana kraftverk nederst i Gubbeltåga. SNO informerer også om ett kjent fjellrevhi, som ligger sør for Sølvbekken på norsk side. Hiet er under 1,5 km fra selve elva og under 3 km fra eksisterende terskel/planlagt inntak i Sølvbekken. Her ynglet fjellreven sist i 2004.

SNO opplyser om at det er etablert av foringsautomater og satt ut fjellrevvalper for at fjellrevbestanden skal gjenetableres. Utsettingene har bidratt til ynglinger i Vindelfjellene og lengre nord i Saltfjellet.

Etter NVEs vurdering vil utbygginger i området, og da først og fremst anleggsfasen, kunne medføre økt forstyrrelse og fragmentering av området, noe som kan gi negative virkninger for den ønskede bestandsutviklingen for fjellrev. Fjellrev er en kritisk truet art (CR), og fjellreven ble 23.01.2015 vedtatt som prioritert art av Kongen i statsråd. Dette innebærer et klart forbud mot skade og ødeleggelse av fjellrev og fjellhi, inkludert tomme hi. Også forstyrrelse av fjellrev blir forbudt etter den nye forskriften. Tidligere er kun åtte arter i Norge prioritert.

I *Handlingsplan for fjellrev (2003)* vurderes fragmentering som en av de viktigste årsakene til at fjellrev er en truet art. NVE legger vekt på at området har kvaliteter som gjør det til et egnet habitat for fjellrev, og at arten har gjenopptatt yngling i området. I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk fremgår det at tiltak som kommer i konflikt med arter som er kritisk truet ikke kan påregne å få konsesjon.

Hilokalitetene ligger et strekke unna inngrepene. Sølvbekken er inngrepsnært, og vil ikke åpne nye områder for inngrep. NVE vurderer således Gubbeltåga som langt mer konfliktfylt i et område som er mindre påvirket av menneskelig aktivitet og inngrep.

Etter NVEs syn vil konsekvensene ved bygging av Sølvbekken kraftverk være akseptable og i liten grad berøre fjellrev, mens Gubbeltåga kraftverk er mer konfliktfylt.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknadene om Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart i mai 2015. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakenes omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet i Gubbeltåga finnes det følgende rødlistede arter:

Rødlisteart	Rødlistekategori	Funnsted
Bergand	(VU)	1 km sørøst for planlagt vanninntak Gubbeltåga
Snøugle	(EN)	Observert et stykke fra planlagt utbyggingsområde
Jaktfalk	(NT)	Lokalitet i radius 6 km fra planlagt kraftstasjon
Svartand	(NT)	1-1,5 km fra planlagt inntak i Gubbeltåga

Myrhauk	(VU)	Nord-øst for inntak i Sølvbekken (naturbase)
Fjellrev	(CR)	Hi i nærheten av utbyggingsområdet

Influensområdet er et egnet leveområde for fjellrev, og en eventuell utbygging av Gubbeltåga vil etter NVEs mening i betydelig grad være i konflikt med forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett påvirkningen fra de to omsøkte kraftverkene i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk er planlagt med felles kraftstasjon plassert ved eksisterende bekkeinntak og driftsbygning tilhørende Rana kraftverk. Nærmeste utbygde kraftverk er minikraftverkene Eitråga og Strandjordelva samt Ørtfjell småkraftverk. Lokalt foreligger det planer om et større kraftverk (>10 MW) i Ranaelva; Hjartås kraftverk som ligger til behandling i NVE. Heinbergåga kraftverk og Messingåga kraftverk som var omsøkt sør-vest og nord-vest for tiltaksområdet i Randalselva er nylig avslått av NVE. Avslaget på søknad om Heinbergåga kraftverk, er i stor grad begrunnet i å ivareta fjellrevens leveområde. Samtidig med at vi har fattet vedtak for Gubbeltåga og Sølvbekken kraftverk, har NVE fattet vedtak i seks av sakene i Ranapakken; Rausandaksla, Bordvedåga, Røvassåga, Blakkåga, Nedre Leiråga og Leirdalselva kraftverk (KSK-notat nr.: 29-34/2015). NVE merker seg at antallet kraftverkstiltak er relativt høyt i kommunen, men den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) skal tillegges noe vekt, som følge av eventuelle negative virkninger for den fremtidige utviklingen av fjellrevbestanden.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap/friluftsliv/brukerinteresser

I følge det nasjonale referansesystemet for landskap ligger det berørte området innenfor landskapsregion 36 *Høgfjellet i Nordland og Troms*. Underregion er *Saltfjellet*.

I følge konsesjonssøknaden er området generelt preget av menneskelig påvirkning. I første rekke i form av en anleggsvei som går gjennom Sør-Rendalen og frem til berørt område.

Veien er bygd i tilknytning til eksisterende vanninntak/overføringstunnel i Gubbeltåga. Denne inntaksdammen, samt steintipp i forbindelse med tunnelanlegget, er godt synlig i landskapet. Sølvbekkens løp er endret som følge av eksisterende kraftutnytting i området. Oppstrøms Sølvbekkens utløp i Gubbeltåga er landskapet ikke preget av menneskelige inngrep.

Landskapet er topografisk variert med innslag av små vann, bekker, knauser og fjelltopper. (...) Vassdraget med tilhørende nedslagsfelt befinner seg i sin helhet innenfor den alpine vegetasjonssonen.

En utbygging vil føre til en reduksjon av vassføringen på berørt elvestrekning. Dette vil påvirke landskapet. Inntaksdammene, som kommer til å være synlig, vil få negativ innvirkning

på landskapet. Det samme gjelder kraftstasjonen i nedre del av prosjektområdet. Sår i landskapet etter nedgraving av rørledningen blir synlig i flere år, men vil etter hvert reverseres og bli mindre synlig.

Tiltaket vurderes å ha liten negativ konsekvens for landskapet i området.

Nordland fylkeskommune påpeker at tiltakene delvis berøre et område som Polarsirkelen friluftsråd har definert som *svært viktig* friluftslivsområde, men at tiltakene ellers ikke berører reiselivsområder av stor betydning.

FNF Nordland kommenterer i sin høringsuttalelse at merkede turløyper og turisthytter til Rana Turistforening gjør at det er friluftaktiviteter i området i form av fotturer, jakt- og fisketurer. En merket sti går langs sørvestlig side av Gubbeltåga. De mener at inngrep i det åpne landskapet og den alpine vegetasjonssonen vil være godt synlig og redusere natur- og opplevelseskvalitetene.

NVE vurderer at en utbygging av Gubbeltåga kraftverk kan være negativ for opplevelseskvalitetene området gir, men at omfanget vil gjøre seg mindre gjeldende for prosjektet i Sølvbekken grunnet eksisterende inngrep samt kortere inngrepsstrekning. NVE ser samtidig at ferdsel i området kan gi uheldige virkninger for reindrift og fjellrev, men ferdselen vil begrense seg til noe tilsyn med inntak og i liten grad gi noen økt belastning. NVE vil således tillegge temaet vekt, men det vil ikke være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Reindrift

Kraftverkene er planlagt innenfor Saltfjellet reinbeitedistrikt.

I følge konsesjonssøknaden brukes deler av berørt område for Gubbeltåga som Høstvinterbeite II og overfor planlagt vanninntak som Høstbeite II (tidlig høstland). Området rundt Sølvbekken brukes som Vinterbeite I (seinvinterland). Det finnes en flyttelei ca. 1 km øst for planlagt inntak for Gubbeltåga og ca. 3 km øst for planlagt vanninntak i Sølvbekken. Tiltakene vil ikke komme i konflikt med kalvingsområder eller andre reindriftnett/særverdiområder.

Saltfjellet reinbeitedistrikt deltok på befaringen, og har avgitt uttalelse både i forkant og etterkant av befaringen der også et justert utbyggingsalternativ for Gubbeltåga ble presentert. Distriktet er negativt til de omsøkte prosjektene og uttaler at en ytterligere utbygging av området vil føre til redusert beiteland og forstyrrelse av beitende rein. Dette vil føre til dårligere leveforhold og kalveoverlevelse. Det vises til forskning som viser at rein har en unnvikelsesadferd på 2-5 km fra inngrep.

I deres innspill i etterkant av befaringen presiseres det at området er viktig fordi reinbeitedistriktet skal ha tilgang til alle årtidsbeiter. Under befaringen ble det nevnt at tunnel på deler av rørgata i Sølvbekken kunne være et alternativ, og reinbeitedistriktet ser dette som et bra avbøtende tiltak ved en ev. utbygging. Distriktet presiserer videre at de går helt og holdent imot en utbygging av Gubbeltåga kraftverk, og ber NVE se prosjektene i sammenheng med andre eksisterende og planlagte inngrep. De står for øvrig ved opprinnelig uttalelse, selv med justerte planer for dette prosjektet.

Sametinget kommenterer at de omsøkte tiltakene kan berøre reinbeitedistriktet direkte. De ber derfor NVE å avklare behovet for konsultasjoner direkte med Saltfjellet reinbeitedistrikt. Det vises til ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 og «Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, pkt. 9). Reinbeitedistriktet selv har ikke fremmet krav om konsultasjon.

NVE viser til at søknaden ikke er underlagt forskrift om konsekvensutredning, og anser at saken er tilstrekkelig opplyst på området. Reinbeitedistriktet har deltatt på befaringen, og levert høringsuttalelse både før og etter denne.

Reindriftsforvaltningen i Nordland ber NVE se prosjektene i sammenheng med en mulig realisering av planlagt kvartsutvinning i Nasafjell. De frykter at prosjektene til sammen vil være svært kritisk for reindriften, og i verste fall bidra til at et stor og viktig område vil falle bort om reinbeiteområde.

Svaipa Sameby informerer om at Svaipa- og Grans samebyer på svensk side har beiterett i området hjemlet i den norsk-svenske reinbeitekonvensjonen. De frykter at utbyggingene sammen med kvartsuttak i Nasafjell vil umuliggjøre en velfungerende reinskøtsel med bortfall av beiteområder og sammenblanding av reinen.

Nordland Fylkeskommune kommenterer at konsekvensene for reindriften må minimeres og at detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen ved en eventuell konsesjon. Fylkeskommunen påpeker også at en utbygging av Gubbeltåga kraftverk også vil berøre vinterbeiter - «vinterbeite II – (tidlig benyttet)» ifølge Reindriftsforvaltningens reindriftskart.

I etterkant av befaringen har søker innhentet ny rapport fra Ecofact, datert 29.10.2013, som vurderer tiltakenes potensielle konflikt med yngle- og leveområder for fjellreven og reindrifta.

Det er klart at utbyggingene i Sølvbekken og Gubbeltåga har en potensiell konflikt med yngle og leveområder for fjellrev samt reindrifta som foregår i området.

Influensområdene for de to utbyggingene overlapper med beiteområder for rein. Området brukes mest om høsten og om vinteren. Det går dessuten en flyttlei som krysser Gubbeltåga i nærheten av inntaksområdet for dette prosjektet som trolig brukes om høsten. Hovedkonflikten med reindriften i området er at det blir omfattende forstyrrelser i området i forbindelse med anleggsperioden, og potensielt vedvarende forstyrrelser som følge av at det blir mer folk i området. Reinen vil gjøre unnnvikende manøvrer da den støter på folk. Dette gjør at den bruker mer energi og beiter mindre i dette området. Området får derfor redusert verdi som beiteland og dette har en negativ effekt på reindriftsnæringen.

Noe av den negative effekten kan avbøtes. I forhold til anleggsperioden kan aktiviteten styres slik at den avsluttes på sensommeren før reinen kommer til området. Forstyrrelsene for rein i anleggsperioden vil da bli vesentlig mindre. Ellers kan de fysiske inngrepene i området gjøres temmelig usynlige etter at anlegget er ferdigstilt. Den nedgravde rørgaten vil i liten grad forstyrre reinen, og anleggsveien kan tilbakeføres til det en kaller for kjøresterkt terreng. I praksis vil dette si en overflate som har en topografi og et substrat som ikke blir nevneverdig påvirket av at kjøretøyer krysser den, men som estetisk ikke skiller seg særlig fra naturområdene rundt. På denne måten blir ikke området lettere tilgjengelig for turgåere og andre som vil ta seg inn i terrenget, og forstyrrelsen for rein vil neppe bli særlig annerledes enn i dag når anlegget er i driftsfase.

I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk blir tap, oppstykking og redusert bruk av beiteland på grunn av arealinngrep og annen menneskelig aktivitet trukket frem som en av de største utfordringene for reindriftsnæringen. NVE er enig med høringspartene at tiltaket kan medføre virkninger for viktige områder innenfor distriktet.

NVE mener at de negative virkningene for reindriften, da spesielt med tanke på økt samlet belastning og begrenset næringsgrunnlag for Saltfjellet reinbeitedistrikt og de svenske samebyene, må tillegges

vekt i vurderingen av konsesjonsspørsmålet. En utbygging av Gubbeltåga kraftverk vil etter NVEs oppfatning fragmentere et større uberørt beiteområde, mens prosjektet i Sølvbekken allerede er inngrepsnært og antakelig ikke vil forstyrre reinen i nevneverdig grad eller skremme flokkene til å trekke mot vei og jernbane. NVE anser derfor en utbygging av Sølvbekken kraftverk som mindre konfliktfylt, men registrerer likevel at det kan være aktuelt med tilpasninger av prosjektet gjennom begrensninger av anleggstiden dersom det gis konsesjon.

I tillegg til søknad om Gubbeltåga og Sølvbekken kraftverk, har NVE vurdert konsesjonsspørsmål i forhold til Røvassåga og Blakkåga kraftverk som også ligger innenfor Saltfjellet reinbeitedistrikt (KSK-notat nr.: 31/2015 og 32/2015).

Store sammenhengende naturområder med urørt preg (store urørte naturområder)

I reviderte forskrifter om konsekvensutredninger, vedtatt 19.12.2014, har regjeringen avviklet «Inngrepsfrie naturområder i Norge» (INON) som verktøy i arealpolitikken. INON-begrepet er erstattet med kriteriet «*store sammenhengende naturområder med urørt preg*»¹, heretter kalt *store urørte naturområder*.

Opplevd urørthet er av verdi for friluftsliv, hvor det å bevege seg i og oppleve urørt natur verdsettes av mange. Store urørte områder med lite forstyrrelser vil også ha en særlig verdi for reindrift. Vi ser i tillegg at skog som ligger innenfor store urørte områder kan være mindre utsatt for hogst, har lenger kontinuitet og dermed et større antall gunstige livsmiljøer for de mange artene som er avhengig av død ved i ulike nedbrytningsstadier². Urørthet kan altså brukes som indikator på andre verdier. Store urørte områder har også en egenverdi som en viktig del av norsk identitet og naturarv.

I Retningslinjer for små vannkraftverk (2007) står det at det er et nasjonalt mål at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på, og at urørthet vanligvis vil forsterke andre verdier. NVE mener områdene lengst fra inngrep gis størst verdi. Prosjekter som påvirker områder langt fra inngrep, og som gjør at store, nye områder oppleves som berørte, bør unngås.

Omfanget av store sammenhengende naturområder med urørt preg i Norge minker. De største gjenværende urørte områdene i Norge finner vi i landets indre og høyereliggende strøk. I Nordland har veibygging innenfor jord- og skogbruk stått for mesteparten av reduksjonen. Etter hvert som de gjenværende urørte områdene finnes i høyfjellet og på mindre produktive områder, vil veibygging i slike områder i næringssammenheng avta. Vassdragsreguleringer og bygging av kraftlinjer har også bidratt sterkt til reduksjon av store sammenhengende naturområder med urørt preg i Nordland. Nordland har flere store nasjonalparker med urørt natur, slik som Lomsdal-Visten, Børgefjell, Saltfjellet-Svartisen, Junkerdal og Rago nasjonalpark. Utenom nasjonalparkene er det hovedsakelig mindre kjerner av urørt natur igjen.

På grunnlag av stor reduksjon av urørte naturområder (tidligere i forhold til INON-verktøy) i Gubbeltåga er det mottatt innsigelse fra Fylkesmannen i Nordland. I Fylkesmannens uttalelse vises det til at Norge har fått redusert arealet og antall villmarkspregede områder de siste 100 år. Nordland fylke mistet i perioden 1988 – 2003 701 km² villmarkspregede områder, og at dette er mer enn noe annet fylke i Norge. Inngrepsfrie områder vil ikke bli berørt av en eventuell utbygging av Sølvbekken. Fylkesmannens innsigelse på dette tema gjelder således kun for Gubbeltåga kraftverk.

¹ Brev fra OED til NVE 11.5.2015 Inngrepsfrie naturområder (INON) – utvikling som verktøy i arealpolitikken.

² Sverdrup-Thygeson m.fl. 2004. Spatial Overlap between Environmental Policy Instruments and Areas of High Conservation Value in Forest. PLoS ONE 9 (12): e115001. doi: 10.1371/journal.pone.0115001

Nordland fylkeskommune fraråder konsesjon til Gubbeltåga kraftverk hovedsakelig grunnet de negative konsekvensene tiltaket vil få for villmarkspregede INON-områder.

FNF Nordland påpeker i sin høringsuttalelse at det i mange år har vært et miljøpolitisk mål å sikre naturområder uten tekniske inngrep, og at det er viktig at den samlede belastningen for naturmiljø, landskap, opplevelsesverdi og friluftsliv utredes og vurderes før det kan tas stilling til om ytterligere inngrep kan tillates i området.

På befaringsdagen presenterte søker justering i planene, der planlagt terskel/kanalisering oppstrøms elvas østre løp ekskluderes. Lengde på berørt elvestrekning reduseres således fra 2,65 km til 1,9 km.

Befaringsdeltakerne ble dermed kjent med justerte planer, og NVE avholdt innsigelsesmøte med Fylkesmannen i etterkant av befaringen. NVE har ikke mottatt ytterligere tilleggsuttalelser til dette tema i etterkant av befaringen.

NVE vurderer at prosjektplanene for Gubbeltåga kraftverk vil medføre bortfall av naturområder med urørt preg, og at det for dette området først og fremst vil være negativt for naturmangfoldet med tanke på fjellrev og reindrift spesielt, og i noe mindre grad for friluftsliv og landskap. Gjennom en tidligere utbygging er det i Sølvbekken foretatt inngrep i form av deponi og etablert terskel slik at elven tar et kunstig løp. Sølvbekken ligger også nærmere inngrep i form av vei. Temaene og vektingen av konsekvensene for de to omsøkte prosjektene er foretatt under de respektive kapitlene. I vurderingen av konsesjonsspørsmålet er hensynet til ivaretagelse av større urørte naturområder vært stor betydning, og således er Gubbeltåga som er i et område lengst fra inngrep tillagt størst verdi.

Kulturminner

I følge tiltakshaver er det eneste kjente kulturminnet Randalskåta, som ligger ca. 200 meter fra eksisterende adkomstvei og ca. 450 meter fra nærmeste ytterkant av tiltaksområdet. Det er ikke kjennskap til andre kulturminner, verneverdier eller samiske kulturminner i området.

Sametinget informerer i brev av 11.11.2013 at planområdet er befart, og at automatisk fredete kulturminner ikke ble påvist. De informerer om at det ble registrert samiske kulturminner rundt Randalskåta, men at eksisterende planforslag ikke vil komme i konflikt med disse.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Gubbeltåga kraftverk vil gi 15,6 GWh i et gjennomsnittsårlig og et kraftverk i Sølvbekken vil gi tilsvarende 7,2 GWh. Dette er innenfor normale produksjonsmengder for småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. De omsøkte tiltakene vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil kraftverkene styrke næringsgrunnlaget i området.

Oppsummering

En utbygging etter omsøkte planer vil gi om lag 15,6 GWh/år og 7,2 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon for henholdsvis Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk.

NVE registrerer at det i høringsrunden og under befaringen ble avdekket motstand mot begge prosjektene. Rana kommune anbefaler under visse forutsetninger konsesjon til bygging av begge kraftverkene. Fylkesmannen i Nordland, Reindriftsforvaltningen i Nordland, Saltfjellet Reinbeitedistrikt og Svaipa Sameby (Sverige) er mot begge prosjektene. Nordland fylkeskommune går

mot prosjektet i Gubbeltåga, men anbefaler konsesjon for Sølvbekken kraftverk dersom negative konsekvenser for rødlistede arter og reindrifta minimaliseres.

Etter NVEs vurdering er de største negative virkningene av utbygginger i området knyttet til fjellrev og reindrift i et større sammenhengende naturområde med uberørt preg. I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk fremgår det at tiltak som kommer i konflikt med arter som er kritisk truet ikke kan påregne å få konsesjon. NVE konstaterer at det er usikkerhet knyttet til tiltakenes virkninger for fjellrev, og har derfor tatt med i vurderingen at det er registrert yngling i nærheten av planområdet.

Det har i høringsrunden kommet frem at området er viktig for reindrift og at tiltakene vil berøre viktige reindriftsarealer, herunder trekk- og flyttleier. Dette kan medføre virkninger for reinens bruk av området og kreve omlegging av driften. Videre berører tiltakene vinterbeiteområder, som er en minimumsfaktor for distriktet.

NVE mener at en bygging av Gubbeltåga kraftverk medfører store negative virkninger som ikke kan avbøtes i tilstrekkelig grad. I en vurdering av utbyggingens bidrag på 15,6 GWh/år fornybar energiproduksjon mot negative virkninger for fjellrev og reindrift i et sammenhengende uberørt naturområde, mener NVE at fordelene ikke veier opp for skader og ulemper for allmenne og private interesser.

NVE vurderer videre at en utbygging av Sølvbekken kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter gitt avbøtende tiltak. Tiltaket er inngrepsnært og vil benytte tidligere inngrep i form av endret elveleie/utløp. Hensynet til fjellrev og reindrift er imidlertid vektlagt. En tidstilpasset anleggsfase vil redusere mulige negative virkninger for omgivelsene. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført, mener NVE at de negative virkningene for allmenne og private interesser er akseptable ved bygging av Sølvbekken kraftverk.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Gubbeltåga kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er derfor ikke oppfylt for dette kraftverket og NVE avslår denne søknaden.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket om Sølvbekken kraftverk er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir derfor Ranakraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Sølvbekken kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Ranakraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer ny 22 kV jordkabel langs eksisterende 22 kV fordelingslinje, med overgang til luftlinje gjennom Sør-Randalen til omsøkte prosjekter. Dette forutsetter samtidig en større linjeoppgradering (132 kV) for en samlet løsning for flere småkraftprosjekter i området.

Rana kommune mener at det må vurderes å føre strømmen i kabel fra kraftverket så langt dette lar seg gjøre. Normalt bygges en slik linje som her i medhold av netteiers områdekonsesjon. Innenfor sin områdekonsesjon skal områdekonsesjonær fremlegge planer for ny nettilknytning og ev. forsterkning for kommune, fylkeskommune, fylkesmann og andre berørte for uttalelse. Ved uenighet om løsninger kan områdekonsesjonær legge saken frem for NVE som da vil behandle saken som en anleggskonsesjon.

HelgelandsKraft AS er områdekonsesjonær, men melder at det ikke er kapasitet i eksisterende 22 kV distribusjonsnett til å ta imot produksjon fra omsøkte kraftverk. HelgelandsKrafts vurdering er at en ev. tilknytning til distribusjonsnettet ikke er samfunnsmessig rasjonelt og at det for dette tilfellet er Mo Industripark (MIP) som har tilknytningsplikten.

Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon. Vi vil i første omgang avvente hva Ranakraft kommer frem til som tilknytningsløsning før vi gjør en endelig vurdering av dette. NVE kan uansett ikke se at løsning for nettilknytning er av betydning for vassdragskonsesjonen.

Dersom Ranakraft AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er av klart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jmfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Nordland fylkeskommune ber NVE følge opp vannforskriftens § 14 vedrørende forholdet til forvaltningsplanen. Av § 14, bokstav e) fremgår det at det er vannforvaltningsmyndigheten selv, dvs. fylkeskommunen, som skal påse at dette blir tatt inn.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Om minstevannføring

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden for Sølvbekken kraftverk og lagt til grunn for NVEs fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	1140
Alminnelig lavvannføring	l/s	81
5-persentil sommer	l/s	147
5-persentil vinter	l/s	19
Maksimal slukeevne	l/s	2850
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	202
Minste driftsvannføring	l/s	190

Søker har ikke foreslått slipp av minstevannføring for Sølvbekken kraftverk. Som følge av eksisterende utbygginger i området, følger ikke lenger Sølvbekken sitt naturlige løp. Rana kommune foreslår likevel at virkningene av nye inngrep i størst mulig grad reduseres ved en eventuell konsesjon, og at det i så tilfelle bør fastsettes et krav til minstevannføring. Fylkeskommunen ber NVE sette vilkår om at det slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.

NVE har vurdert område som inngrepsnært, elva følger heller ikke sitt naturlige løp og krav om minstevannføring vil således ikke være et argument for å ivareta et landskapsinntrykk. Miljøet rundt influensområdet er ikke i nevneverdig grad avhengig av fuktighet fra denne elva.

I denne konkrete vurderingen gir derfor NVE ikke pålegg om slipp av minstevannføring.

Post 3: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jamfør våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell angir rammene som ligger til grunn for konsesjonen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Inntaksdammen i Sølvbekken skal plasseres i tråd med det som er omsøkt, nøyaktig plassering kan imidlertid justeres noe i detaljplanleggingsfasen. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Vannveien skal gå i nedgravd rør på hele strekket på nordsiden av nåværende elveløp.
Kraftstasjon	Kraftstasjonen skal plasseres i tråd med det som er oppgitt i søknaden.
Største slukeevne	Søknaden oppgir 2,85 m ³ /s
Minste driftsvannføring	Søknaden oppgir 0,19 m ³ /s
Installert effekt	Søknaden oppgir maksimalt 2,75 MW.
Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir en Francisturbin for Sølvbekken kraftverk.
Vei	Det skal ikke bygges ny permanent vei til inntaket. Etter endt anleggsvirksomhet skal veiene føres tilbake til kjøresterkt terreng.
Avbøtende tiltak	Anleggsarbeidet må legges til et år det kan dokumenteres at ikke er smågnagerår, av hensyn til mulig yngling av fjellrev. Fortrinnsvis legges arbeidene til sensommer/høst i det aktuelle året. Videre må anleggsarbeidet planlegges i samråd med reindriftsnæringen.

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer i tabellen ovenfor kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 4: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 5: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 7: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Øvrige forhold

NVE forutsetter at Ranakraft AS inngår avtale med Statkraft for å regulere alle praktiske forhold knyttet til vei-/arealbruk og andre driftsforhold. Dette forholdet er av privatrettslig art.

Statens vegvesen gjør oppmerksom på at avkjørselsforhold må avklares i reguleringsplan eller omsøkes i egen søknad og at byggegrenser langs riks- eller fylkesvegnettet ev. må avklares i reguleringsplan eller at det søkes om dispensasjon.

Vedlegg

Kart over området 1:40 000

